

ΓΙΑ ΜΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ **ΣΥΡΙΖΑ, Podemos και εμείς**

Άρθρο των Σάντρο Μετζάντρα και Τόνι Νέγκρι

ΣΕΛ. 12

Για μια πολιτική των αγώνων: ΣΥΡΙΖΑ, Podemos και εμείς

» Το 2014 έκλεισε με την αποτυχία της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας στην Ελλάδα και ως εκ τούτου με την προκήρυξη πρόωρων πολιτικών εκλογών. Είναι ένα βήμα μεγάλης πολιτικής σημασίας, το οποίο μέλλει να σηματοδοτήσει τη χρονιά που στην Ευρώπη θα κλείσει με τις εκλογές στην Ισπανία όπου ήδη τον Μάιο θα ψηφισούν για τις δημοτικές και «αυτονομιστικές» εκλογές (τις Περιφέρειες). Είναι εντελώς ξεκάθαρο ότι οι ελληνικές εκλογές δεν θα αποτελέσουν απλές «εθνικές» εκλογές: οι βαριές παρεμβολές της γερμανικής κυβέρνησης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι βέβαιο ότι θα αυξηθούν τις επόμενες εβδομάδες, αποδεικνύοντας ξεκάθαρα ότι παίζεται η συνολική δομή των ευρωπαϊκών θεσμών, που επαναπροσδιορίστηκαν αυτά τα χρόνια διαμέσου της διαχείρισης της κρίσης. Η αντίδραση του Χρηματιστηρίου της Αθήνας στην απλή ανακοίνωση από την πλευρά του Αντ. Σαμαρά της απόφασης για επίσηυση της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας στις 9 Δεκεμβρίου, με μια πτώση που ξεπέρασε το 12%, μας άφησε ήδη να καταλάβουμε ποιος θα ήταν ο ρόλος ενός άλλου βασικού παράγοντα, δηλαδή του χρηματοοικονομικού κεφαλαίου.

Σε αυτές τις συνθήκες, το παιχνίδι που ετοιμάζεται να παίξει ο ΣΥΡΙΖΑ είναι προφανώς περιπλοκό και μας φαίνονται λίγο αφελείς οι θέσεις μέσα στο εσωτερικό της ευρωπαϊκής Αριστεράς, εκτιμώντας ίσως ότι καλύπτονται από πολιτικό ρεαλισμό, που προτείνουν γραμμικά σενάρια ξεπεράσματος του νεοφιλελευθερισμού και της λιτότητας, διαμέσου της ανάκτησης της εθνικής κυριαρχίας. Εκτιμούμε ότι στις επόμενες εκλογές στην Ελλάδα και την Ισπανία, παίζεται μια βασική ευκαιρία για να ανοίξουν πολιτικά περιθώρια στην Ευρώπη. Πρέπει λοιπόν να υποστηριχτεί μέχρι τέλος το στοίχημα του ΣΥΡΙΖΑ, συνεισφέροντας κατά κύριο λόγο να ξεκαθαρίσουμε τις συνθήκες γιατί μια εκλογική του επιτυχία δεν θα μεταφραστεί, όπως πολλές φορές συνέβη στην Ιστορία της «Αριστεράς», σε στοιχείο σκλήρυνσης και μπλόκου, αλλά να πυροδοτήσει μάλλον ένα επεκτατικό κίνημα που να έχει τη φύση της οικοδόμησης.

Πάντα πιστεύαμε και θέταμε την πολιτική πρακτική πέρα από τη στιγμή της διαδικασίας των εκλογών, κοιτώντας πρώτα απ' όλα τα κινήματα και τους αγώνες των υποκειμένων που αγωνίζονται εναντίον της κυριαρχίας - εξουσίας και εναντίον της εκμετάλλευσης. Θα συνεχίσουμε να το κάνουμε. Αυτό όμως δεν μας εμποδίζει να κατανοήσουμε τη σημασία που συγκεκριμένες εκλογές μπορούν να έχουν από την οπτική της ταξικής πάλης. Αυτό συνέβη την προηγούμενη δεκαετία με αρκετές χώρες της Λατινικής Αμερικής και μπορεί να γίνει ξανά για την Ελλάδα και την

Ισπανία, και ως εκ τούτου για την Ευρώπη, το 2015. Η ευκαιρία που μας παρουσιάζεται είναι να σπάσουμε, μαζί με τον διπολισμό ανάμεσα στο Ευρωπαϊκό Λαϊκό και Σοσιαλιστικό Κόμμα, την κυριαρχία της μόνης σκέψης (του *pensée unique* που είχε αναπτύξει ο Ραμονέτ το 1995) ή, καλύτερα, τον «κεντρικό εξτρεμισμό» που αντιπροσώπευσε το πολιτικό πλαίσιο της διαχείρισης της κρίσης στην Ευρώπη των τελευταίων ετών. Στο εσωτερικό αυτού του πλαισίου θα αρχίσουν να διαμορφώνονται σενάρια σταθεροποίησης του νεοσυντηρητισμού, ουσιαστικής εκβάθυνσης του νεοφιλελευθερισμού, ριζοσπαστικά εχθρικών στην κατάκτηση νέων περιθωρίων ελευθερίας και ισότητας. Η επίθεση στις συνθήκες ζωής του συνταξιοδότη και της εργασίας ήταν ειδικά βίαιη, και κυρίως, αλλά όχι μόνο, στις χώρες της νότιας Ευρώπης. Ο «κεντρικός εξτρεμισμός» κατέληξε να εγκυμονήσει το δίδυμό του, που δεν είναι λιγότερο ευπαρουσίαστο στην κοινωνία: μια πληθώρα «εθνικών» δεξιών που συχνά είναι ανοικτά φασιστικές και που ήδη εισάγουν στον κοινωνικό ιστό στοιχεία βίαιης πειθαρχίας και νέας ιεραρχοποίησης.

Αυτές οι διαδικασίες και αυτές οι τάσεις έχουν βαθιές ρίζες στις ευρωπαϊκές κοινωνίες. Δεν θα φτάσουν μόνο οι εκλογές σε μια χώρα για να τις μπλοκάρουν: παρ' όλα αυτά όμως, η διαδοχική σύνδεση των ελληνικών και των ισπανικών εκλογών μπορεί να ανοίξει ένα ρήγμα στη συνέχεια τους, μπορεί να δημιουργήσει αυτή τη διαφορά που έχουμε ανάγκη για να βγάλουμε τους αγώνες αυτών των ετών εναντίον της λιτότητας από μια εντελώς «αντιστασιακή» διάσταση. Για να διαρθρώσουμε επιτέλους την τάση επανοικειοποίησης του πλούτου και την οικοδόμηση νέων οργανωτικών μορφών που εξέφρασαν οι αγώνες διαμέσου ενός συστατικού προγράμματος οικοδόμησης.

Δεν είναι μόνο αυτό στο οποίο στοχεύουν πολιτικές δυνάμεις όπως ο ΣΥΡΙΖΑ και το Podemos και πιστεύουμε ότι θα αποτελέσει ένα λάθος να μετρήσουμε τη δράση από αυτή την οπτική γωνία. Τόσο ο ΣΥΡΙΖΑ όσο και το Podemos, που είναι δυνάμεις πολύ διαφορετικές, τόσο από την πολιτική τους κουλτούρα όσο και από την ιστορία και τη σχέση τους με τα κινήματα, μιλούν πλέον σαφέστατα για την ανάγκη ανοικοδόμησης μιας «σοσιαλδημοκρατικής» υπόθεσης. Εννοούμε: στοχεύουν να προσδιορίσουν ένα μεταρρυθμιστικό σχέδιο ικανό να λογαριαστεί με την οριστική πλέον κρίση της ιστορικής σοσιαλδημοκρατίας και με τις βαθιές αλλαγές τόσο

του κεφαλαίου όσο και της εργασίας.

Ένα πείραμα εντελώς παρόμοιο ξεκίνησε αυτή τη στιγμή στη Θουριγγία, με την είσοδο του SPD και των Πράσινων στην κυβέρνηση του κρατίδιου. Το γεγονός δεν προκαλεί σκάνδαλο: η ρήξη με τον «κεντρικό εξτρεμισμό» δεν μπορεί παρά να θέσει το πρόβλημα της οικοδόμησης ενός νέου ιστού διαμεσολαβήσεων, του ανοίγματος χώρων που θα ζούμε και θα συνεργαζόμαστε και θα είναι, ως το πούμε με πολύ απλό τρόπο, λιγότερο σκληροί, λιγότερο επώδυνος και λιγότερο κουραστικοί. Συχνά υπογραμμίσουμε τις δομικές δυσκολίες που ένα τέτοιο πρόγραμμα μπορεί να συναντήσει απέναντι στις λογικές του χρηματοοικονομικού τομέα και της λιγότερο κουραστικοί. Συχνά υπογραμμίσουμε τις δομικές δυσκολίες που ένα τέτοιο πρόγραμμα μπορεί να συναντήσει απέναντι στις λογικές του χρηματοοικονομικού τομέα και της «εξόρυξης» του σύγχρονου καπιταλισμού. Μα το ίδιο το γεγονός ότι το έθεσε, ακόμη περισσότερο κάτω από την ώθηση μεγάλων αγώνων αυτά τα χρόνια στην Ελλάδα και την Ισπανία, μας φαίνεται από μόνο του σημαντικό. Και μπορεί να καθορίσει τις συνθήκες για την έκρηξη των νέων κινήματων, μπορεί να συνεισφέρει να θέσουμε με πιο προωθημένους όρους τους αγώνες ή να θέσουμε με σαφή τρόπο το πρόβλημα μιας «πολιτικής των αγώνων». Μπορεί να το κάνει: και σε αυτό παίζεται το πιο σημαντικό παιχνίδι.

Πρέπει να υποστηριχτεί μέχρι τέλος το στοίχημα του ΣΥΡΙΖΑ, συνεισφέροντας κατά κύριο λόγο να ξεκαθαρίσουμε τις συνθήκες γιατί μια εκλογική του επιτυχία δεν θα μεταφραστεί, όπως πολλές φορές συνέβη στην Ιστορία της «Αριστεράς», σε στοιχείο σκλήρυνσης και μπλόκου, αλλά να πυροδοτήσει μάλλον ένα επεκτατικό κίνημα, που να έχει τη φύση της οικοδόμησης

ΤΩΝ ΣΑΝΤΡΟ ΜΕΤΖΑΝΤΡΑ ΚΑΙ ΤΟΝΙ ΝΕΓΚΡΙ*

Λέγεται αυτές τις εβδομάδες, στις ευρωπαϊκές συζητήσεις, ότι πρόκειται να νικηθεί ο φόβος και να «επιστρέψουμε να νικάμε». Το πιστεύουμε και εμείς. Με τη συμφωνία ότι «κερδίζουμε» δεν μειώνεται η εκλογική επιτυχία μιας δύναμης της «Αριστεράς» όπως ο ΣΥΡΙΖΑ, ή «λαϊκιστικής», με τον όρο που της έδωσε ο Ερνέστο Λακλό, όπως το Podemos. Ήδη είπαμε πόσο μας φαίνονται σημαντικά τα αποτελέσματα των επικείμενων ελληνικών και ισπανικών εκλογών. Τόσο ο ΣΥΡΙΖΑ όσο και το Podemos αντιπροσωπεύουν σημαντικούς νεωτερισμούς στο μέτρο που έμαθαν να ανοίγουν, το επαναλαμβάνουμε, κάτω από την ώθηση μεγάλων αγώνων νέα πολιτικά περιθώρια, που δεν ανάγονται σε καμία περίπτωση στις παλιές και φθαρμένες νομενκλατούρες. Αλλά είναι ακριβώς η άσκηση ενός νέου πολιτικού ρεαλισμού που μας εμποδίζει να σκεφτούμε ότι η επιτυχία μιας εκλογικής αναμέτρησης μπορεί να αποτελέσει από μόνη της μια «νίκη».

Χωρίς να επαναλάβουμε εδώ τις σκέψεις των χρόνων της κρίσης της αντιπροσωπευτικότητας, των διαδικασιών της χρηματιστικοποίησης, των μεταμορφώσεων του κράτους στο εσωτερικό της παγκοσμιοποίησης, τα όρια που τέθηκαν σήμερα στη δράση της κυβέρνησης, ακόμη περισσότερο στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι πολύ φανερά, και τα έχουν συνειδητοποιήσει πολύ καλά οι πιο προσεκτικοί ηγέτες του ΣΥΡΙΖΑ και του Podemos.

Τα όρια αυτά δεν μπορούν να ξεπεραστούν από ένα μόνο κόμμα και πολύ λιγότερο στη βάση μιας απλής διεκδίκησης της «εθνικής κυριαρχίας». Οι τάσεις σκλήρυνσης και κλεισίματος που από πολλά μέρη καταγγέλλονται σε ό,τι αφορά τόσο τον ΣΥΡΙΖΑ όσο και το Podemos μπορούν να κατανοηθούν λαμβάνοντας υπόψη τον επείγοντα χαρακτήρα και τις ανάγκες των εκλογικών αντιπαραθέσεων. Εάν παγιωθούν, αντιθέτως, θα ήταν καταστροφικές. Αυτό που είναι αναγκαίο, από την άλλη, είναι μια πειραματική συμπεριφορά ανοίγματος προς την οικοδόμηση και την παγίωση ενός νέου διαγράμματος αντιεξουσιών, νέων θεσμών, ώριμων εμπειριών κοινωνικής αυτοοργάνωσης. Ταυτόχρονα, πρέπει να τεθεί συνειδητά ότι η σύγκρουση παίζεται ολόκληρωτικά σε ευρωπαϊκό επίπεδο:

ακόμη και μια υποθετική δράση μιας κυβέρνησης εναντίον στη λιτότητα σε εθνικό επίπεδο δεν μπορεί παρά να θέσει τον στόχο να σπάσει τις ισοροπίες που παγιώθηκαν από τη διαχείριση της κρίσης από την πλευρά των ευρωπαϊκών θεσμών, να ανοίξει νέα περιθώρια, για παράδειγμα ξεκινώντας από την αδιάλλακτη διαπραγμάτευση του θέματος του χρέους, για την εισβολή των ριζοσπαστικών κοινωνικών κινήματων σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Από αυτή η διπλή ικανότητα ανοίγματος προς κοινωνικά κινήματα ικανά να προτείνουν τις δικές τους μορφές θεσμοποίησης και προς την ευρωπαϊκή διάσταση είναι που θα αξιολογηθεί η δράση δυνάμεων όπως ο ΣΥΡΙΖΑ και το Podemos τους επόμενους μήνες. Και σε αυτή τη διπλή κόψη πρέπει να παιχτεί το παιχνίδι και τα ίδια τα κινήματα μπορούν να δώσουν την ουσιαστική συνεισφορά τους για τον προσδιορισμό ενός προγράμματος και στο άνοιγμα μιας νέας ιδρυτικής διαδικασίας οικοδόμησης. Αποτελούν ασφαλώς θέματα που τίθενται επείγοντως και στην Ιταλία, στη βάση μεταξύ άλλων και της εμπειρίας, και της πορείας της «κοινωνικής απεργίας»: θα επιστρέψουμε σύντομα να μιλήσουμε για το θέμα. Σε ένα ιδρυτικό πρόγραμμα οικοδόμησης μπορεί να κατακτηθεί ένα νέο πολιτικό πεδίο, πηγαίνοντας πέρα από τα καλέσματα, την αγανάκτηση και την έκφραση του θυμού που, όσο και να τα κατανοούμε, κινδυνεύουν να αποτελέσουν τον καθρέπτη μιας ουσιαστικής πολιτικής αδυναμίας.

Το 2015 θα είναι ένα καλό έτος για την Ευρώπη εάν καταφέρουμε να δημιουργήσουμε πιο προωθημένες συνθήκες για να αντιμετωπίσουμε σε μια συστατική προοπτική τα παλιά προβλήματα (όπως αυτό μεταξύ κομμάτων, συνδικάτων και κινήματων, του διεθνομού, την ίδια τη σχέση ανάμεσα στις μεταρρυθμίσεις και στην επανάσταση) που επανεμφανίζονται σήμερα με ριζοσπαστικά διαφορετικές μορφές. Μια πολιτική των αγώνων μπορεί να αναγνωρίσει τα άλυτα προβλήματα και δεν τα επαναλαμβάνει για να ανανεώσει τον ιστό. Δεν είναι αυτό που συμβαίνει σήμερα στην Ευρώπη;

● Editorial που δημοσιεύτηκε στο ηλεκτρονικό ιταλικό περιοδικό EuroNomade στις 4.1.2015

* Ο Σάντρο Μετζάντρα είναι καθηγητής Πολιτικής Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο της Μπολόνια. Ο Τόνι Νέγκρι είναι φιλόσοφος, πολιτικός και πανεπιστημιακός, που θεωρήθηκε, τη δεκαετία του '70, ως ο θεωρητικός του ρεύματος της Αυτονομίας, με αποτέλεσμα να βρεθεί στο στόχαστρο των ιταλικών κατασταλτικών αρχών

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ - ΑΠΟΔΟΣΗ:
ΑΡΓΥΡΗΣ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ